

nen teokseni sopusointuisesti täydentää.”

Surullisella mielellä sanoo kirjottaja antavansa ulos tämän teoksensa, mutta kuitenkin toivoen, että harras ja rehellinen totuuden etsiminen johtaa toisia, jotka ovat onnellisemmassa asemassa kuin hän, tekemään laajemman työn. Hän sanoo uskaltaneensa näin laajasti selostaa niitä seikkoja ja olosuhteita, joiden vallitessa teoksensa on kirjoitettu sentähden, että ei sen alkuperää ja tarkoitusta väärin ymmärrettäisi. Tämä teos on ulkomuistista kirjoitettu kokoelma muistelmia pääasiallisesti yhdestä ainoasta vaikkakin tosin tärkeimmästä luvusta hänen alkuperäistä teostaan, joka sisälsi kaksitoista lukua.

Tässä luvussaan hän laajape-
räisesti käsittelee naisen loiseläjä-

suhdetta yhteiskuntaan. Tämän kysymyksen hän pitää tärkeänä sentähden, että sen kautta selviää monta seikkaa, joille ei mistään muualta voi löytää selitystä.

Tässä teoksessaan (Nainen ja työ) hän ensimmäisissä kolmessa luvussa käsittelee parasitismia, neljännessä luvussa naisen suhdetta sotaan, viidennessä sukupuolisia eroavaisuuksia ja kuudennessa viimeisessä luvussa hän kumoaa joitakin vissejä väitteitä, joita on tehty ja tehdään sitä vastaan, että naisella ei ole oikeutta eikä hänelle ole luonnollista astua uuden, uudesta muodostuneen mailman elämänurille.

Seuraavassa tulen selostamaan teoksen ensimmäisen luvun parasitismista ja sen jälkeen kunkin luvun erikseen.

Selma Jokela.

Nuorison siveelliset ihanteet ja sosialismi

Sanomalehti uutiset, jotka tuovat viestejä yläluokan nuorison siveellisesti yhä alemmaksi vajoumisesta, ovat siksi jokapäiväisiä että ne tuskin kiinnittävät lukijain huomiota. Milloin esini Saksan keisari näkee tarpeelliseksi kehottaa ylioppilaita antamaan vähempi aikaa oluen juomiselle y. m. porsastelulle ja enempi aikaa urheilulle ja muille

siveellisille harrastuksille. Milloin Yhdysvaltain porvarilliset siveysseurat keksivät ja esittelevät kaikkia mahdollisia keinoja yliopistonuorison rappeutumisen estämiseksi. Apua vaan ei näytäkään löytyvän; koulunuorison ihanteiksi yhä suuremmissa määrin tulevat korttipakka, samppanjapullo ja alastoman porton kuva. Ei myöskään voitane väit-

tää, että työläisnuoriso olisi ylimalkaan paljoakaan ihanteellisempaa ja siveellisesti korkeammalla. Eipä suinkaan! Mutta syyt ylhäisnuorison ja työläisnuorison turmeltumiseen eroavat sangen suuresti — ja niitä koettamme tässä tutkia.

Jos luomme silmäyksen niihin menetelmiin ja kasvatustapoihin, joilla valtaloukat pyrkivät luomaan nuorisoon siveellisiä harrastuksia ja ihanteellista innostusta, niin tulemme suoraan — niin arvelen — aineemme ytimeen. Johdumme vertailemaan syitä ja seurauksia.

Opetusjärjestelmä, sen tarkoitus ja päämäärä on — vähäpätöisimmästä kyläkoulusta yliopistoon saakka — vallitsevien, yhteiskunnassa yleensä hyväksytyjen oikeus- ja siveyskäsitteiden juurruttaminen. Toisin sanoen: omistusolot, minkä pohjalla yhteiskuntalaitos lepää, määräävät aina sellaisen olotilan säilymiselle ja edelleen jatkumiselle välttämättömät siveyskäsitteet. Nuoriso, johon ihanteellisimmat tulevaisuuden toiveet perustetaan; nuoriso, joka on kuten auringonnousu päivän koitolle, kuten keväiset auringon säteet antavat ihanan varmuuden kesän tulosta, tähän nuorisoon pyrkii yhteiskunta luomaan oman tulevaisuutensa ihanteet. Mutta nyt on niin hullusti, että yksityisomistusoikeudelle perustava yhteiskunta on aina ollut pakotettu asettamaan ihanteekseen *oman olemassaolonsa säilyttämisen*. Sen on pakko taistella kaikkea vastaan mikä uhkaa sen olemassaoloa, ottamatta ensinkään huo-

mioon tyytymättömän aineksen vaatimuksien siveellisiä perusteita ja ihanteita. Sen on pakko turvautua *voiman siveysoppiin* vissille asteelle kehittyessään. Niinpä siis nähdäänkin että "keltottomuus lisääntyy sen mukaan kuin säätyarvo kohoaa."

Rooman yhteiskunnan äärimilleenkin rappeutuessa oli sen ylimystölle sula mahdottomuus pitää ihanteenaan muuta kuin omaa asemansa, vallitsevan olotilan säilyttämistä köyhälistölegioneja vastaan. Poikkeus tästä olisi merkinnyt valtiollista itsemurhaa. Keskiajan hallitseva aatelisto pysyi viimeiseen asti tiukasti kiinni syntymäetuoikeuksiensa pyhydessä. Porvaristolla, kehityskautensa nuoruusvuosina oli korkeita, pilviä hiipovia ihanteita. Se avasi ihmiskunnan eteen suuria tulevaisuuden toiveita. Sen ylistyslaulut yksilön vapaudesta, ihmisten tasa-arvoisuudesta ja peruuttamattomista ihmisoikeuksista pystyivät innostamaan nuorisoa ja vanhatkin sille korvansa kallistivat. Mutta samoin kuin edellisilläkin yhteiskuntamuodoilla täytyi tälläkin olla kasvamis-kukoistus ja rappeutumiskautensa. Vapaan kilpailun välttämätön seuraus täytyi olla ihmisten jakautuminen kahteen leiriin: voittajiin ja voitettuihin, maan ja tuotannon välikappaleiden omistajiin ja niihin, jotka eivät omista muuta kuin työvoimansa. Näin synnytti porvarillinen yhteiskunta *sisäisen vihollisen*, palkkatyöläisen luokan. Vastakohtat alkoivat tasaisesti, keskeytymättä kärjistyä; pääoman omistus kasaantua yhä har-

vempien yksilöitten ja osakeyhtiöiden käsiin, kiinteää omaisuutta vailla olevan luokan alati kasvassa. Samalla aikaa alkoi koko yhteiskunnan sivistyselämä alistumaan yhä syvemmälle *vallitsevan luokan elinehtojen ja maun* palvelukseen. Kuuluisassa kommunistien manifestissa sanotaankin: "Porvaristo on repinyt pyhimyskehysten jokaisesta toimialasta, jota tähänasti on arvossa pidetty ja katseltu pyhällä kunnioituksella. Se on painanut lääkärin, lakimiehen, papin, runoilijan ja tiedemiehen rahanalaiseksi palkkalaisekseen."

Mitenkä nyt tämä porvaristo voisi lietsoa ylevää innostusta nuorisoon?

Tohtori Ursin sanoo: "Nuoriso ei milloinkaan ole lämmennyt konservatismista, pessimistinen (synkkä uskoinen) vanhoillisuus ei voi miellyttää elämän haluista nuorisoa." Porvariston on täytynyt etujensa pakottamana alistaa kaiken opetuksen itsekkään luokkaetunsa palvelukseen; sen täytyy vajota äärimmäiseen itsekkyyteen. Sitävastoin työväenluokka, jolla ei nykyisessä yhteiskunnassa ole mitään luokkaetuja on, ikäänkuin luotu yleväin, epäitsekäiden ihanteiden puolesta taistelemaan. Sen historialliseksi tehtäväksi kuuluu *koko ihmiskunnan puolesta* taisteleminen.

Tätä porvariston, etujensa puolesta sivistysvihamielistä asemaa kuvaa Lassalle seuraavasti: Aikoja sitten on kansojen kehitys, historian henkäys yhä enemmän tarkoittanut etuoikeuksien poistamista, jotka takaavat korkeammille säätyluokille tämän niiden

aseman korkeampina ja vallitsevina säätyinä. Pyrkimys näiden etuoikeuksien säilyttämiseen tahti *persoonallinen etu* saattaa sentakia jokaisen korkeampien säätyjen jäsenen, joka ei kerrassaan ylevämmän näkökantansa nojalla ole kohonnut puhtaasti persoonallisen olemuksensa yläpuolelle jo edeltäpäin periaatteellisesti *vihamieliseen* asemaan kansan kehitykselle, sivistyksen edistymiselle, historiallisen elämän kaikille voitoille.

"Tämä persoonallisen edun ja kansan kulttuurikehityksen ristiriitaisuus se synnyttää korkeampien säätyjen välttämättömän epäsiiveellisuuden. Porvariston täytyy jokapäivä vastustaa kaikkea suurta ja hyvää, *paheksua* sen onnistumista, iloita sen epäonnistumisesta, ehkäistä sen edistymistä ja joko taannuttaa tai kirotta jo tehtyjä edistyksiä. Se on ikäänkuin *vihollisen* maassa jatkettua elämää — ja tämä *vihollinen on oman kansan siiveellinen yhteys*, jonka edestä työskenteleminen on siiveellinen velvollisuutemme."

Venäjän ylhäistö nuorisossa tapamme kyllä ylevää innostusta ja lämpöä, mutta se on vain luonnollinen ilmiö keskiajan mallisen yhteiskuntakoneiston — porvarillisellekin sivistykselle vihamielisestä kannasta, ja ennen kaikkea hehkuu tuo lämpö rautakahleilla kytketyn omantunnon vapauttamiseksi, josta enimmän kärsii juuri opiskeleva nuoriso.

Kylmä omanedun harrastus ei kykene luomaan ihanteellisuutta. Se saattaa kyllä joitakin Rockefelleriä kiinnittää kultakasioihin

ja arvopapereilla pelaamiseen, mutta kasvavasta nuorisosta se tekee sieluttomia. Meille hyvin tunnettu lämminsydäminen valtiomies J. W. Snellman sanookin, että: "Innostusta pidetään nuorison kauniimpana ja parhaimpana etevyytenä. Kirjallisuus on todistajana, että ihmisyyden suurilahjaisimmatkin henkilöt ovat surumielisellä kaipauksella katselleet taakse siihen ihanaan elämän aikakauteen, jolloin ei ollut sielulle outo mikään ihanteellinen harrastus ja jolloin sitä eivät kietoneet mitkään siteet, jotka olisivat vaikeaksi tehneet alttiiksi antamuksen sellaiselle harrastukeselle ja saattaneet epäilemään siihen rupeamista. Innostus juuri edellyttää mielen ylevyyttä tavallisuuden mitan yli, sitä ei kiellä muu kuin tuo järkevä egoisti (itseks ihminen). Siihen kuuluu, että ihminen tietää jonkun korkeamman tarkutusperän löytyvän toiminnalle, kuin pyrintö hänen omien tarpeittensa tyydyttämiseen, ja että hän tuntee itsessään halua ja kykyä semmoisen tarkoituserän saavuttamiseksi panna alttiiksi kaikki oman edun harrastukset."

Työväenluokka — etupäässä sen nuoriso — pyrkii apinamaisesti matkimaan ja jäljittelemään yläluokan elämäntapoja ja harrastuksia *niinkauan kun se on tietämätön luokka-asemastaan*. Niin kauan kun ei työväestöllä ole *itsenäisiä valtiollisia* harrastuksia pysyy se siveellisesti vieläkin syvemmällä yläluokkaa — vähemmän tietomääränsä takia. Kautsky vertaakiin Englannin ja Venäjän työväestöä osottaen, et-

tä englantilaiset työmiehet ovat valtiollisina tekijöinä nykyään alemmalla asteella, kuin taloudellisessa suhteessa enimmäkseen taikapajulla olevan ja valtiollisesti orjuutetuimman europalaisen valtion, Venäjän työmiehet. Jälkimmäisille antaa suurta käytännöllistä voimaa heidän elävä, vallankumouksellinen tietoisuutensa, edelliset tekee nollaksi todellisessa politiikassa heidän luopumisensa vallankumouksesta, harastusten rajoittuminen hetken vaatimuksiin, eli niin kutsuttu hyötypolitiikka. Hän sanoo englantilaisten työmiesten suurimpana ihanteena olevan matkia herrojaan ja apinoida näiden teeskentelevää kunnioituksen halua. "He ihailevat rikkautta, olkoon se kerätty millä keinoin tahansa, ja tappavat aikaansa sisällyksettömällä tavalla. Heidän luokansa vapautuminen tuntuu heistä typerältä unelta; sen sijaan ovat jalkapallopelejä, boksauksia, kilpa-ajot ja vedonlyönti asioita, jotka mitä syvimmin liikuttavat heitä ja vaativat heidän vapaa-aikansa, henkiset voimansa ja aineelliset varansa."

Siveettömyys ja ihanteettomuus työläisnuorisossa on siis vain tulos orjanasemastaan, kun sitä vastoin yläluokan nuorison harrastusten *ehdoton rajoittuminen luokkaetujen palvelukseen* tekee heidät sieluttomiksi porsastelijoiksi — harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. He ovat voimattomia itseänsä kohottamaan; voimattomia siksi että heidän on mahdotonta luopua luokkaharrastuksistansa. Kun työläisnuoriso herää asemansa tajuntaan,

kun se tulee tietoiseksi ylevästä tehtävästään, terästyy sen siveellinen tarmo, syventyy ja laajentuu sen ihanteet. Tähänastinen sosialistinen liike on voimakkaana ja kumoamattomana todistajana siitä!

Työväestön henkinen ja siveellinen kohoaminen viimeisten vuosikymmenien kuluessa on ollut niin huomattava, että se on herättänyt aikakautemme korkeasti oppineiden ja sivistyneimmiksi tunnustettujen henkisen työntekijäinkin huomiota ja ihailua. Ja, että tämä *kohoaminen ei olisi suoranaisten seuraus sen itsenäisistä, sosialistista harrastuksista*, sitä ei kiellä muut kuin valtaloukan käytyrit, typerät hengenmiehet ja ilkeämieliset parhaajat.

“Ei mikään ole enemmän oman antamaan jollekin säädylle arvokasta ja tosisiveellistä leimaa, kuin se tieto, että se on kutsuttu kohottamaan säätynsä periaatteet koko aikakauden periaatteeksi, tekemään *oman* aatteensa koko yhteiskunnan aatteeksi ja siten taas muodostamaan tämän oman leimansa mukaiseksi.” Näin sanoo jo ylempanä mainittu Lassalle, ja hän jatkaa mukaansa tempaavalla tavallaan: “Tämän tehtävän ylevä maailman historiallinen merkitys on täyttävä kaikki teidän ajatuksenne. Teidän ei enää sovi harjottaa sorrettujen paheita, eikä edes vähäpätöisten kevytmielisyyttä. Te olette se kallio, johon nykyajan kirkko on rakennettava!

“Tämän aatteen korkea ja toinen siveellinen voima on täyt-

tävä teidän sielunne ja muodostava koko teidän elämänne. Tämän ajatuksen siveellinen merkitys on seisova teidän edessänne työpajassa työtä tehdessänne, joutoaikoinanne, kävelymatkoillanne, kokouksissanne; ja silloinkuin kun te venytte kovalla vuoteellanne, tulee tämän ajatuksen täyttää mielenne, kunnes te vaivutte unenjumalan helmaan. Mitä enemmän te syvennytte tämän aatteen siveelliseen vakavuuteen, mitä *palavammalla innolla* te antaudutte sen palvelukseen, sitä enemmän — olkaa siitä varmat — te *kiiruhdatte* sen ajan tuloa, jolloin nykyinen historiallinen aikakausi on tehtävänsä suorittanut, sitä *nopeammin* te saatatte tämän tehtävän onnelliseen loppuun.”

Me elämme murrosaikaa. Vanhat ihanteet ovat menettäneet maaperänsä ja uudetkin ovat vielä himmeät, kypsymättömät. Vanhain ihanteiden vartiat koittavat esittää uudet ihanteet nuorisolle niin epämiellyttävässä valossa kuin suinkin on mahdollista ja vaikka nuorisossa jo onkin “tunne että sillä on edessä suuria tehtäviä” ei päämäärä; *koko ihmiskunnan onnellisuus* ole vielä selvä.

Lukija! Jos ei sinulla ole varmuutta sosialismin suuresta tehtävästä ja korkeasta siveellisestä voimasta, niin syvenny sitä esittävän laajan ja monipuolisen kirjallisuuden tutkimiseen. Sieltä olet saava sen mitä sinulta puuttuu. Jos elämäsi on sisällyksetöntä vähäarvoista, niin sieltä olet löytävä sille sisältöä ja arvoa!

Kaapo Somppi.